

Γυμνάσιο & Λ.Τ. Κυριακίου
Ελληνικός κινηματογράφος : Οι «χρυσές δεκαετίες» 1950-
1970
(παλιός ελληνικός κινηματογράφος)

Κυριάκι, Μάιος 2015

Γυμνάσιο & Τάξεις Λυκείου Κυριακίου Σχολικό Έτος 2014-2015

Β' τετράμηνο

Ελληνικός κινηματογράφος : Οι «χρυσές δεκαετίες» 1950-1970

(παλιός ελληνικός κινηματογράφος)

Τάξη: Α' λυκείου

Ομάδα 1η: Ζούλφου Παγώνα

Κελεμέι Κρίστι

Κοτσώνα Αικατερίνη

Ομάδα 2η: Κώτσου Δημήτριος

Μπαμπάς Αθανάσιος

Νίκα Χριστίνα

Υπεύθυνη καθηγήτρια:

Μαρία Μάγγα ΠΕ06 Αγγλικής Γλώσσας

Κυριάκι, Μάιος 2015

Περίληψη

Η παρούσα εργασία ασχολείται με τον αξέχαστο ελληνικό κινηματογράφο και συγκεκριμένα με τις δεκαετίες 1950-1960 και 1960-1960 οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί από πολλούς και ως «χρυσές» δεκαετίες του ελληνικού κινηματογράφου. Πιο συγκεκριμένα, αφού επιχειρήσει να αναλύσει τα θέματα που πραγματεύονταν οι ελληνικές ταινίες της περιόδου αυτής, προχωρά σε μια έρευνα των κινηματογραφικών ειδών που καλλιεργήθηκαν. Αμέσως μετά, γίνεται μια παρουσίαση των πιο σημαντικών σκηνοθετών της περιόδου, ενώ αναφέρονται επιλεκτικά και κάποιοι από τους πιο σημαντικούς ηθοποιούς- πρωταγωνιστές. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι εταιρείες παραγωγής και ακολουθούν οι συνθέτες που με τη μουσική τους σφράγισαν τις κινηματογραφικές ταινίες της περιόδου. Η εργασία ολοκληρώνεται με μια επιλογή από ατάκες που προέρχονται από ελληνικές ταινίες και έχουν μείνει αξέχαστες μέχρι σήμερα καθώς και με την παράθεση των πιο σημαντικών διακρίσεων ελληνικών ταινιών σε κινηματογραφικά φεστιβάλ.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	1
1. Είδη και θέματα ταινιών του ελληνικού κινηματογράφου	3
1.1. Είδη ελληνικών ταινιών	3
1.2. Θέματα ελληνικών ταινιών	4
2. Οι πιο γνωστοί σκηνοθέτες.....	5
2.1. Γιώργος Τζαβέλλας	5
2.2. Μιχάλης Κακογιάννης	6
2.3. Ντίνος Δημόπουλος.....	7
2.4. Γιώργος Λαζαρίδης	8
2.5. Ντίνος Κατσουρίδης.....	9
2.6. Ερρίκος Ανδρέου	10
2.7. Αλέκος Σακελλάριος	10
2.8. Γιάννης Δαλιανίδης.....	12
3. Έλληνες ηθοποιοί	13
3.1. Πρώτοι Ρόλοι	13
3.1.1. Λάμπρος Κωνσταντάρας	13
3.1.2. Ρένα Βλαχοπούλου	14
3.1.3. Αλίκη Βουγιουκλάκη.....	16
3.1.4. Κώστας Βουτσάς	16
3.2. Δεύτεροι Ρόλοι.....	17
3.2.1. Σαπφώ Νοταρά	17
3.2.2. Δέσποινα Στυλιανοπούλου	18
4. Εταιρίες παραγωγής ελληνικού κινηματογράφου	19
5. Συνθέτες του ελληνικού κινηματογράφου.....	20
6. Ατάκες που έμειναν στην ιστορία.....	22
7. Ελληνικές ταινίες που έχουν διακριθεί σε κινηματογραφικά φεστιβάλ	24
7.1. Βραβεία Αμερικανικής Ακαδημίας Κινηματογράφου	24
7.2. Βραβεία Φεστιβάλ Καννών.....	24
7.2.1. Η ταινία «Ποτέ την Κυριακή» (1960)	24
7.2.2. Η ταινία «Ηλέκτρα» (1962)	25
7.2.3. Υπόλοιπες διακρίσεις στο Φεστιβάλ Καννών	25
7.3. Υπόλοιπα Κινηματογραφικά Φεστιβάλ	26
7.3.1. Η ταινία το «Κυριακάτικο Ξύπνημα» (1954)	26
7.3.2. Η ταινία «Το Τελευταίο Ψέμα» (1957)	26
7.3.3. Άλλες ταινίες.....	26
7.4. Ελληνικά Βραβεία.....	27
7.4.1. Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης.....	27
7.4.2. Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου Αθηνών	27
Βιβλιογραφία	28
Παράρτημα 1ο.....	29
Παράρτημα 2ο.....	30

Εισαγωγή

Οι μαθητές της τάξης μας, στο δεύτερο τετράμηνο της σχολικής χρονιάς, στο μάθημα της ερευνητικής εργασίας, επιλέξαμε να ασχοληθούμε με το θέμα: Ελληνικός κινηματογράφος: Οι «χρυσές δεκαετίες» 1950-1970 (παλιός ελληνικός κινηματογράφος).

Σκοπός της εργασίας μας είναι να κάνουμε έρευνα πάνω στο θέμα του ελληνικού κινηματογράφου και πιο συγκεκριμένα να γνωρίσουμε την πορεία του ελληνικού κινηματογράφου τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, να ανακαλύψουμε τους σημαντικότερους συντελεστές και τα κύρια είδη ταινιών και να μάθουμε περισσότερα για τα «ιερά τέρατα» του ελληνικού κινηματογράφου.

Αφού χωριστήκαμε σε δύο ομάδες, αναζητήσαμε ιδέες και τον τρόπο με τον οποίο θα δουλέψουμε.

Στη συνέχεια της εργασίας μας παρουσιάζεται ο προβληματισμός της κάθε ομάδας και τα θέματα που επεξεργάστηκαν οι ομάδες:

Ομάδα 1η:

A: Ποια ήταν τα κυριότερα είδη και ποια τα σημαντικότερα θέματα του ελληνικού κινηματογράφου τις δεκαετίες 1950-1960 και 1960-1970;

B: Ποιοι ήταν οι σημαντικότεροι σκηνοθέτες;

Γ: Ποιες ήταν οι κυριότερες εταιρείες παραγωγής;

Δ: Ποιοι μουσικοί συνθέτες έγραψαν μουσική για τον ελληνικό κινηματογράφο;

Ομάδα 2^η:

A: Ποιοι ήταν οι πρωταγωνιστές των ελληνικών ταινιών αυτής της περιόδου;

B: Ποιες είναι οι πιο γνωστές ατάκες που προέρχονται από τις ελληνικές ταινίες;

Γ: Ποιες ελληνικές ταινίες έχουν τύχει σημαντικών διακρίσεων σε κινηματογραφικά φεστιβάλ;

1. Είδη και θέματα ταινιών του ελληνικού κινηματογράφου

1.1. Είδη ελληνικών ταινιών

Η εποχή αυτή περιλαμβάνει πολλά είδη ταινιών. Τα είδη που κυριαρχούν την δεκαετία του '50 είναι το μελόδραμα και η κατασκοπική περιπέτεια. Ωστόσο την δεκαετία του '60 έρχονται να προστεθούν νέα είδη τα οποία θα γίνουν πολύ αγαπητά στο κοινό. Νέα είδη αποτελούν η φαρσοκωμωδία, το μιούζικαλ ή μουσική κομεντί. Επίσης στην παραγωγή υπάρχουν αρκετές δραματικές και κοινωνικές ταινίες, ενώ δεν εκλείπουν οι αστυνομικές και οι πολεμικές περιπέτειες.

Η κωμωδία- φαρσοκωμωδία, έργο που έχει σαν στόχο την διασκέδαση του θεατή και πρόκληση του γέλιου μέσω κάποιου χιουμοριστικού θέματος, χαρακτηρίζεται από ελαφρότητα και συνήθως χοντρά αστεία. Αντιπροσωπευτικές ταινίες του είδους ήταν ο «Ο Ηλίας του 16ου» (1958), «Τα κίτρινα γάντια» (1960), «Της κακομοίρας» (1963), «Η χαρτοπαίκτη» (1964), «Τζένη Τζένη» (1965).

Περνώντας στο μιούζικαλ ή μουσική κομεντί, με την εισαγωγή της έγχρωμης εικόνας, έχουμε τα πρώτα ελληνικά μιούζικαλ. Πρόκειται για ένα είδος στην πλοκή του οποίου ενσωματώνονται μουσικοχορευτικά κομμάτια. Αυτό έδωσε την ευκαιρία να παίρνουν μέρος στις ταινίες διάσημοι μουσικοί και τραγουδιστές και να αναπτυχθεί η λαϊκή μουσική της εποχής. Αντιπροσωπευτικές ταινίες μιούζικαλ ήταν «Η Αλίκη στο ναυτικό», «Το πιο λαμπρό αστέρι» (1967), τα «Χτυποκάρδια στο θρανίο» (1963), «Ραντεβού στον αέρα» (1966), «Γοργόνες και Μάγκες» (1968).

Τα δράματα-κοινωνικά ήταν ταινίες που ασχολούνται με την ενημέρωση και την παρουσίαση ενός κοινωνικού θέματος. Αντιπροσωπευτικές ταινίες ήταν η «Μανταλένα» (1960), «Τα κόκκινα φανάρια» (1963).

Την εποχή αυτή είχαμε και αστυνομικές: ταινίες με αστυνομική υπόθεση – μυστηρίου. Μία αντιπροσωπευτική ταινία ήταν και το «Εγκλημα στο Κολωνάκι» (1959).

Ακόμη, γυρίστηκαν και πολεμικές-ιστορικές περιπέτειες που δεν αποτελούσαν ταινίες δράσης με φόντο τον πόλεμο. Μία από αυτές ήταν και «Το χρώμα βάφτηκε κόκκινο» (1965).

1.2. Θέματα ελληνικών ταινιών

Στη δεκαετία του '50 το ελληνικό σινεμά διαμορφώνει την ταυτότητά του ως εθνική κινηματογραφία, μέσα από δύο κυρίαρχες τάσεις: τις ταινίες της λεγόμενης «Αθηναϊκής Σχολής», με σκηνικό επίκεντρο την Αθήνα και σκηνοθέτες όπως ο Γιώργος Τζαβέλας, ο Μιχάλης Κακογιάννης και ο Ντίνος Δημόπουλος και τις ταινίες νεορεαλιστικού ύφους, που συνιστούν τις αρχικές νεορεαλιστικές απόπειρες Ελλήνων σκηνοθετών, όπως ο Γρηγόρης Γρηγορίου και ο Νίκος Κούνδουρος. Οι ταινίες είναι συνήθως αστικές ηθογραφίες οι οποίες αφηγούνται καθημερινές ιστορίες λαϊκών ανθρώπων, που διαδραματίζονται σε οικείους χώρους της Αθήνας: αυλές, καφενεία, λαϊκές γειτονιές. Παράλληλα παρουσιάζονται οι πρώτες νεορεαλιστικές απόπειρες, στα πρότυπα του ιταλικού νεορεαλισμού, χωρίς όμως να καταφέρουν να δημιουργήσουν σχολή αντίστοιχης επιρροής. Οι ελληνικές ταινίες νεορεαλιστικού ύφους υιοθετούν τα μέσα του νεορεαλισμού (λιτή σκηνοθεσία, ανεπιτήδευτη φωτογραφία, αυθεντικοί χώροι, ερασιτέχνες ηθοποιοί), αφηγούμενες λαϊκές ιστορίες.

Στη δεκαετία του '60 ο ελληνικός δημοφιλής κινηματογράφος (παλιός ελληνικός κινηματογράφος), φθάνει στο απόγειό του. Τα κινηματογραφικά είδη τυποποιούνται ανάμεσα στη φαρσοκωμωδία και το μελόδραμα, ενώ εμφανίζονται νέα κινηματογραφικά είδη, όπως το μιούζικαλ και οι ταινίες ορεινής περιπέτειας — οι λεγόμενες «φουστανέλλες», που κερδίζουν το λαϊκό κοινό. Εμπνευστής των μιούζικαλ είναι ο σκηνοθέτης Γιάννης Δαλιανίδης, που γυρίζει μια σειρά μουσικών ταινιών, όπως αυτοπροσδιορίζονται τότε οι ταινίες του είδους, για τη Φίνος Φιλμ, με σημείο εκκίνησης το «Μερικοί το προτιμούν κρύο» (1961). Ένα μεγάλο ποσοστό των ταινιών που έγιναν την δεκαετία του 60, ήταν κωμωδίες που δείχνει την επιθυμία να ξεχάσουν τα βάσανα και τις εντάσεις του άμεσου παρελθόντος.

Οι «φουστανέλλες» εμφανίζονται ως κινηματογραφικό αντίδοτο στην αστυφιλία της εποχής, εξυμνώντας τα ήθη και τις παραδόσεις του αγροτικού πολιτισμού. Είναι μάλιστα τόσο αγαπητές στους θεατές, που το 1956 γυρίζονται τρεις διαφορετικές κινηματογραφικές εκδοχές του λαοφιλούς «Αγαπητικού της βοσκοπούλας», οι οποίες γνωρίζουν μεγάλη επιτυχία.

2. Οι πιο γνωστοί σκηνοθέτες

Στον ελληνικό κινηματογράφο πέρασαν με τις μεγάλες και μεστές τους παρουσίες μεγάλα πρόσωπα, δημιουργοί και συντελεστές. Τι και ποιους να προσμετρήσει κανείς; Παρακάτω παρουσιάζονται κάποιοι από τους μεγαλύτερους σκηνοθέτες του ελληνικού κινηματογράφου το έργο των οποίων έχει μείνει αξέχαστο μέχρι τις μέρες μας.

2.1. Γιώργος Τζαβέλλας

Ο Τζαβέλλας είναι ο πιο σημαντικός σκηνοθέτης της δεύτερης γενιάς του ελληνικού κινηματογράφου. Ήταν απόγονος της ηρωικής οικογενείας του 1821, σπούδασε νομικά, αλλά αμέσως επιδόθηκε στο θέατρο. Δεν είχε άλλη κινηματογραφική εκπαίδευση εκτός από τη συνεχή φοίτηση στις κινηματογραφικές αίθουσες. Γυρίζοντας από το αλβανικό μέτωπο ο Τζαβέλλας μαζί με μερικούς άλλους νέους της εποχής αποφάσισαν να ασχοληθούν με το κινηματογράφο. Βρισκόμαστε στη μεταβατική εποχή από το βωβό στον ομιλούντα κινηματογράφο και η Ελλάδα δεν διαθέτει ούτε μηχανήματα, ούτε στούντιο με σύγχρονο εξοπλισμό. Ο Τζαβέλλας έκανε προσπάθειες για τη δημιουργία τύπων που να αντιπροσωπεύουν τον Έλληνα και πρέπει να τονιστεί ότι είναι σκηνοθέτης αντρικών τύπων και μάλιστα με το «Μεθύστακα» το 1950 αντιμετωπίζει την κοινωνία του πολέμου. Η εξαιρετική επιτυχία αυτής της ταινίας του άνοιξε το δρόμο, για να επιβληθεί στο χώρο έτσι θα γυρίσει ακόμα 4 ταινίες («Η Αγνή του λιμανιού», «Ο γρουσουζής», «Το σοφεράκι», «Ο αγαπητικός της βοσκόπουλας»). Το 1954 αποφασίζει να γυρίσει μια σπονδυλωτή ταινία, είναι η «Κάλπικη λίρα» (η ταινία παίχτηκε σε 30 ξένες χώρες και διασκέδασε τους θεατές από τη Μόσχα μέχρι τη λατινική Αμερική, ενώ έδωσε και παρά πολύ μεγάλο κέρδος στον παραγωγό). Ο Τζαβέλλας, στη συνέχεια της πορείας του, γύρισε την ταινία «Μια ζωή την έχουμε» το 1958, ενώ δυο χρόνια αργότερα κατάφερε να γυρίσει σε ταινία τη θεατρική επιτυχία «Η δε γυνή να φοβήται τον άνδρα». Ο Τζαβέλλας που θα γυρίσει ακόμα πολλές ταινίες στάθηκε ένας δημιουργικός εκπρόσωπος της αθηναϊκής σχολής του ελληνικού κινηματογράφου.

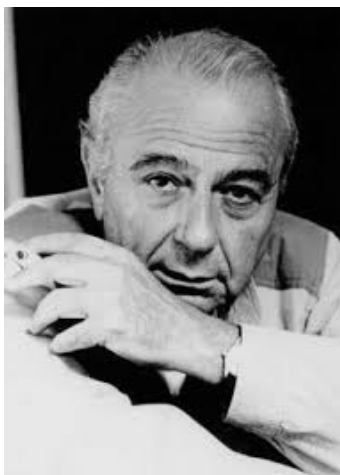
Γιώργος Τζαβέλλας

2.2. Μιχάλης Κακογιάννης

Ο Κακογιάννης μπορεί να χαρακτηριστεί αστός επαναστάτης, γιατί κατάγεται από πλούσια μεγαλοαστική οικογένεια επιστημόνων, γιατί πήρε αγγλική μόρφωση και διαμόρφωσε χαρακτήρα συντηρητικό. Στη διαμόρφωση του έργου του Κακογιάννη σημαντικό ρόλο παίζει η εποχή και οι αντιστοιχίες της με τα κλασικά ή τα δραματικά πρότυπα που τον επηρεάζουν. Ο Κακογιάννης προσπαθεί να βρει τη τομή η οποία χωρίς να αλλοιώσει το κλασικό έργο θα αναδείξει τις καταστάσεις που αντιστοιχούν στην εποχή μας. Αν εξαιρέσουμε την πρώτη του ταινία, το «Κυριακάτικο ξύπνημα» που κινήθηκε σε πλαίσιο καθορισμένο από άλλους, όλες οι ταινίες του έχουν δραματική εξέλιξη. Το χιούμορ σπάνια έρχεται στην εξέλιξη των χαρακτήρων και οι ήρωες του ακόμα και στις λίγες στιγμές που γλεντούν, χαμογελούν πικρά, έχοντας συνειδητή ή υποσυνείδητη αντίληψη της φοβερής μοίρας που τους επιφυλάσσεται.

Το κοινό αγάπησε το «Κυριακάτικο ξύπνημα», μια ταινία που είδε την Αθήνα και την ελληνική ζωή με καινούριο μάτι. Η επιτυχία της ταινίας- όλος ο τύπος την εξυμνούσε και η μνεία που κέρδισε στο φεστιβάλ του Εδιμβούργου άνοιξαν για τον Κακογιάννη τις πόρτες των παραγωγών. Με τη «Στέλλα» ο Κακογιάννης μπόρεσε να εκφραστεί ελεύθερα. Η «Στέλλα» είναι αποτέλεσμα της δεύτερης επαφής του Κακογιάννη με την Ελλάδα. Από τους αρχικούς τίτλους της ταινίας έχουμε την εντύπωση του καινούριου. Τα ντεκόρ του Γιάννη Τσαρούχη, ενός από τους καλύτερους συγχρόνους έλληνες ζωγράφους τώρα παντρεύουν τις αρχαίες μνήμες και το παραδοσιακό αίτημα με την έκφραση του αυθορμητισμού του σύγχρονου Έλληνα. Η μουσική του νεαρού σύνθετη Μάνου Χατζιδάκι προικίζει τις εικόνες με μια

μουσική πλαστικότητα που ξυπνά μνήμες φλογέρες σαν επιθυμίες. Ο κύριος συντελεστής της επιτυχίας στάθηκε η ερμηνεία των ηθοποιών, της Μελίνας Μερκούρη, του Γιώργου Φούντα και του Αλέκου Αλεξανδράκη.

Μιχάλης Κακογιάννης

2.3. Ντίνος Δημόπουλος

Μετά τις εγκύκλιες σπουδές του συνέχισε σπουδές στη Νομική στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και παράλληλα στη Δραματική Σχολή Γιαννούλη Σαραντίδη από την οποία, λαμβάνοντας το δίπλωμά του, εγκατέλειψε στο τρίτο έτος τη Νομική προκειμένου ν' ασχοληθεί με το θέατρο. Έχει σκηνοθετήσει περίπου 50 θεατρικά έργα τα οποία και ανεβάστηκαν στις αθηναϊκές σκηνές και περισσότερες από άλλες τόσες κινηματογραφικές ταινίες. Επίσης και ως σεναριογράφος έχει γράψει επτά θεατρικά έργα εκ των οποίων ξεχωρίζουν «Ο Εισαγγελέας», «Ο επόμενος» και «Βασίλειος πρώτος ο δούλος». Τελευταία είχε επίσης ασχοληθεί με το ραδιόφωνο και την τηλεόραση. Πρώτη του ταινία ήταν «Οι ουρανοί είναι δικοί μας». Από τις ταινίες του στη συνέχεια ξεχώρισαν η «Μανταλένα», «Πυρετός στην άσφαλτο», «Κοινωνία ώρα μηδέν» «Ο Ήλιος του θανάτου» κ.ά. Υπήρξε μόνιμος συνεργάτης της Φίνος Φιλμ. Κάποιες ακόμα από τις ταινίες του ήταν οι ακόλουθες: «Δις διευθυντής» (1964), «Μια τρελλή, τρελλή οικογένεια» (1965), «Τζένη Τζένη» (1965), «Η αρχόντισσα κι ο αλήτης» (1968) και «Η νεράιδα και το παλικάρι» (1969).

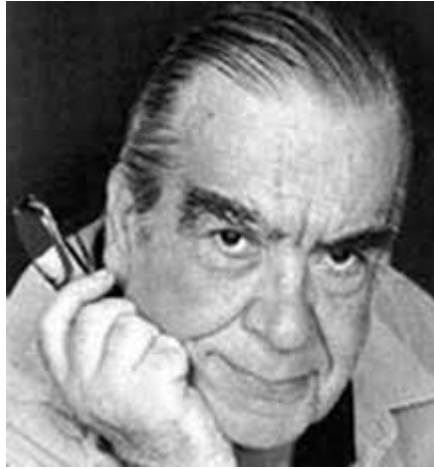

Ντίνος Δημόπουλος

2.4. Γιώργος Λαζαρίδης

Μετά την απελευθέρωση από τους Γερμανούς, άρχισε ν' ασχολείται έντονα με τη δημοσιογραφία, όπου το 1948 δημοσιεύει σε εφημερίδες της Αθήνας τα πρώτα του χρονογραφήματα, δοκίμια καθώς και θεατρικές κριτικές. Τη δραστηριότητά του αυτή πολύ σύντομα την επεκτείνει και στον κινηματογραφικό χώρο, συνεργαζόμενος με εφημερίδες της Θεσσαλονίκης καθώς και της Νέας Υόρκης. Για πολλά χρόνια υπήρξε μόνιμος συντάκτης του περιοδικού "Κινηματογραφικός Αστéρας" που ήταν και το μοναδικό περιοδικό του χώρου που κυκλοφορούσε στη Αθήνα. Παράλληλα, από το 1948 άρχισε τη συνεργασία του ως βοηθός σκηνοθέτη με τους Νίκο Τσιφόρο και Αλέκο Σακελλάριο. Λίγο αργότερα αρχίζει να γράφει σενάρια για τις εταιρείες Ανζερβός, Σπέντζος Φιλμ και Φίνος Φιλμ, ενώ δεν αργεί να δημιουργήσει και δική του εταιρεία. Ο Λαζαρίδης έγραψε ένα μεγάλο αριθμό έργων διαφόρων ειδών όπως επιθεωρήσεις, κωμωδίες, δράματα, θρίλερ κ.λπ. Την υπογραφή του ως παραγωγού, συγγραφέα, ή σκηνοθέτη φέρουν πολλές θεατρικές, κινηματογραφικές ακόμα και τηλεοπτικές παραγωγές που ξεπερνούν τις πεντακόσιες. Στα περίπου 60 θεατρικά έργα που έγραψε, ο Λαζαρίδης, εκτός των πολλών επιθεωρήσεων, ξεχώρισαν ιδιαίτερα "Ο τρελός του Λούνα Παρκ", "Οδός ευκαιρίας", "Δώδεκα μήνες Καλοκαίρι" κ.ά. Στον κινηματογραφικό χώρο υπήρξε σκηνοθέτης και σεναριογράφος σε περισσότερες από 200 ταινίες, μεταξύ των οποίων "Η Χιονάτη και τα επτά γεροντοπαλίκαρα", "Το κοροϊδάκι της Δεσποινίδος", "Ποιός Θανάσης!", "Λαός και

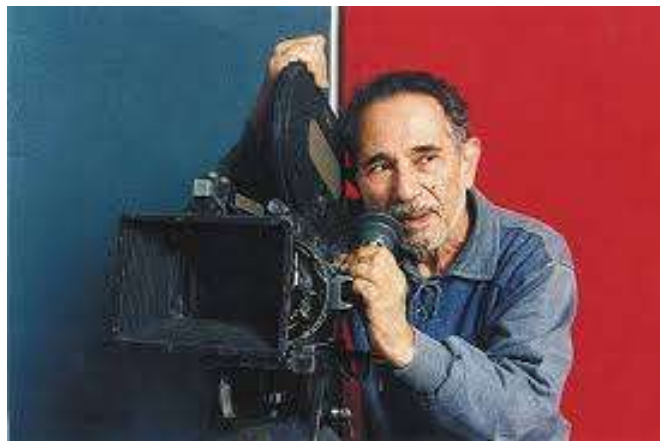
Κολωνάκι" κ.ά. Πολλά επίσης σενάρια έγραψε και για την τηλεόραση, συμμετέχοντας σε πολλές εκπομπές θεατρικού κυρίως αντικειμένου.

Γιώργος Λαζαρίδης

2.5. Ντίνος Κατσουρίδης

Υπήρξε μια ξεχωριστή μορφή του ελληνικού κινηματογράφου, όπου εργάστηκε διαδοχικά ως μοντέρ, διευθυντής φωτογραφίας και από το 1960 ως σκηνοθέτης. Πολλοί τον αποκαλούσαν κινηματογραφιστή διότι είχε εργαστεί σε όλα τα πόστα μιας ταινίας και μάλιστα περίφημα.

Ντίνος Κατσουρίδης

2.6. Ερρίκος Ανδρέου

Γεννήθηκε στην Αθήνα, αλλά μεγάλωσε στο Γιοχάνεσμπουργκ της Νότιας Αφρικής. Με την επιστροφή του στην Ελλάδα εργάστηκε σαν βοηθός σκηνοθέτη σε διεθνείς ταινίες, όπως, «Δέμα Έκπληξη» «Κανόνια του Ναβαρόνε», «Λέων της Σπάρτης» και άλλες. Το 1961 σκηνοθέτησε την πρώτη του ταινία «Ο Εφιάλτης» σε δικό του σενάριο και παραγωγή. Μια πρωτοποριακή ταινία για τα τότε ελληνικά δεδομένα, η οποία κέρδισε διακρίσεις στο Φεστιβάλ του Νέου Δελχί και στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης. Το 1964 σκηνοθέτησε την ταινία «Επιστροφή», η οποία κατέκτησε βραβείο Α΄ γυναικείου ρόλου στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης, και το 1966 την ταινία «Διχασμός». Το 1967 συνεργάστηκε με τη Φίνος Φιλμ στην ταινία «Εκείνος και Εκείνη». Στη συνέχεια σκηνοθέτησε και άλλες ταινίες, συνεργαζόμενος με Αμερικανούς και Ιταλούς παραγωγούς. Το 1970 σκηνοθέτησε, σε δικό του σενάριο και παραγωγή, την ταινία «Ανταρσία των 10» η οποία κέρδισε το βραβείο σκηνοθεσίας στο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης.

Ερρίκος Ανδρέου

2.7. Αλέκος Σακελλάριος

Ήταν Έλληνας θεατρικός συγγραφέας, στιχουργός, δημοσιογράφος και σκηνοθέτης. Εξαιρετικά δημοφιλής και παραγωγικός, υπήρξε από τους σημαντικότερους ανανεωτές της μεταπολεμικής νεοελληνικής κωμωδίας και από τους σημαντικότερους στιχουργούς του ελαφρού ελληνικού τραγουδιού. Εργάστηκε σε όλες τις μεγάλες εφημερίδες: Ελεύθερη, Ακρόπολις, Απογευματινή, Μάχη, Ελεύθερος Κόσμος, Εθνικός Κήρυξ, Ελεύθερος Τύπος κ.ά., άλλοτε ως ρεπόρτερ, άλλοτε ως χρονογράφος ή ως ευθυμογράφος. Το 1935 έγραψε, κατόπιν παραγγελίας

του κορυφαίου κωμικού του ελαφρού μουσικού θεάτρου της περιόδου, Πέτρου Κυριακού, το πρώτο θεατρικό του έργο, την μουσική ηθογραφία Ο βασιλιάς του Χαλβά σε συνεργασία με το Μήτσο Βασιλειάδη με συνθέτη το Νίκο Χατζηαποστόλου. Η επιτυχία ήταν μεγάλη και καθιέρωσε κατ' ευθείαν τον νεαρό συγγραφέα. Εξαιρετικά μεγάλη ήταν η επιτυχία του και στον κινηματογράφο -όπου ξεκίνησε αυτοδίδακτος, μετά από παρότρυνση του παραγωγού Φιλοποίμενος Φίνου. Οι ταινίες του σημείωναν ρεκόρ εισπράξεων και οι περισσότερες απ' αυτές έδειξαν και ιδιαίτερη αντοχή στο χρόνο, μέσω της τηλεόρασης. Πάνω από 20 από αυτές είναι εξαιρετικά δημοφιλείς και σήμερα. Εκτός απ' την συνεργασία του με το Χρήστο Γιαννακόπουλο, δούλεψε και με τους περισσότερους- αν όχι όλους- τους επιθεωρησιακούς συγγραφείς της εποχής του. Έγραψε μόνος ή συνεργαζόμενος περίπου 200 θεατρικά έργα και 60 κινηματογραφικά σενάρια. Γνωστότερα απ' αυτά είναι: «Οι Γερμανοί ξανάρχονται», «Ένας ήρωας με παντούφλες», «Ένα βότσαλο στη λίμνη», «Σάντα Τσικίτα», «Θανασάκης ο πολιτευόμενος», «Δεσποινίς ετών 39», «Ούτε γάτα, ούτε ζημιά», «Μακρυκωσταίοι και Κοντογιώργηδες», «Ο φίλος μου ο Λευτεράκης», «Λατέρνα, φτώχεια και φιλότιμο», «Η θεία απ' το Σικάγο», «Η καφετζού», «Η κυρά μας η μαμή», «Ο Ηλίας του 16ου», «Το ξύλο βγήκε απ' τον Παράδεισο», «Τα κίτρινα γάντια», «Αλίμονο στους νέους», «Η Αλίκη στο ναυτικό», «Πολυτεχνίτης κι ερημοσπίτης», «Χτυποκάρδια στο θρανίο», «Το δόλωμα», «Υπάρχει και φιλότιμο».

Έγραψε επίσης τους στίχους -μόνος, με τον Γιαννακόπουλο ή με άλλους- σε περίπου 2.000 τραγούδια, πολλά από τα οποία έγιναν μεγάλες επιτυχίες, όπως «Άστα τα μαλλάκια σου», «Θα σε πάρω να φύγουμε», «Μάρω-Μάρω μια φορά εάν' τα νιάτα», «Άλα, άνοιξε κι άλλη μπουκάλα», «Το μονοπάτι», «Βρε Μανώλη Τραμπαρίφα», «Ένα βράδυ που 'βρεχε», «Άρχισαν τα όργανα», «Έχω ένα μυστικό», «Υπομονή», «Σήκω χόρεψε συρτάκι» και πολλά άλλα. Συνεργάστηκε με ευρεία γκάμα συνθετών (από το Νίκο Χατζηαποστόλου και το Θεόφραστο Σακελλαρίδη, ως το Σταύρο Ξαρχάκο, το Γιώργο Ζαμπέτα και το Γιάννη Σπανό). Ιδιαίτερα σημαντικές για το ελληνικό τραγούδι ήταν οι συνεργασίες του με τον Κώστα Γιαννίδη και το Μιχάλη Σουγιούλ. Σπουδαία -και εξαιρετικά επιτυχημένα- ήταν και τα τραγούδια που έγραψε με το Μάνο Χατζιδάκι. Η κριτική της εποχής (με εξαίρεση τον Άλκη Θρύλο) αντιμετώπισε το δίδυμο Σακελλάριου-Γιαννακόπουλου ως τους σημαντικότερους απ' τους κωμωδιογράφους της γενιάς τους (επαινώντας ιδιαίτερα και τις πιο φιλόδοξες απόπειρές τους, όπως τα «Ένας Ήρωας με Παντούφλες» και «Η Μεγάλη

Παρένθεσις»). Πολλές φορές κατηγορήθηκαν για προχειρότητα, λόγω της υπερπαραγωγικότητάς τους. Η αποτίμησή τους, όμως, μετά το πέρας της εποχής τους ήταν απολύτως θετική. Αρχίζοντας μάλιστα από το 1989, έργα τους μπήκαν και στο ρεπερτόριο του Εθνικού Θεάτρου, κάτι που στις μέρες των μεγάλων επιτυχιών τους θα ήταν αδιανόητο. Ο Αλέκος Σακελλάριος τιμήθηκε για όλες τις δημιουργικές πλευρές του με πολλά ελληνικά και ξένα βραβεία.

2.8. Γιάννης Δαλιανίδης

Ξεκίνησε την καριέρα του ως χορευτής και χορογράφος χρησιμοποιώντας το καλλιτεχνικό ψευδώνυμο «Γιάννης Νταλ». Από το 1958 άρχισε να γράφει σενάρια για κινηματογραφικές ταινίες. Το πρώτο του σενάριο ήταν για την ταινία «Το Τρελοκόριτσο». Την σκηνοθετική του καριέρα την ξεκίνησε το 1959 με την ταινία «η Μουσίτσα» και ακολούθησε την ίδια χρονιά η ταινία «Λαός και Κολωνάκι». Το 1961 ξεκίνησε η συνεργασία του με τη Φίνος Φιλμς με την ταινία «Ο Κατήφορος». Η ταινία σημείωσε μεγάλη επιτυχία και η καριέρα του Δαλιανίδη εκτινάχτηκε. Ακολούθησε η δημιουργία μιας σειράς ταινιών, κυρίως μιούζικαλ, ένα είδος στο οποίο διακρίθηκε ιδιαίτερα. Συνολικά έχει σκηνοθετήσει περισσότερες από 60 ταινίες, στις περισσότερες από τις οποίες έχει γράψει το σενάριο ο ίδιος. Μερικές από τις πιο γνωστές ταινίες του ήταν οι παρακάτω: «Οι θαλασσιές οι χάντρες» (1966), «Η Παριζιάνα» (1969), «Μια κυρία στα μπουζούκια» (1968), «Το κοροϊδάκι της πριγκιπέσσας» (1971), «Μια Ελληνίδα στο χαρέμι» (1971), «Τέντυ μπόι αγάπη μου» (1965).

Γιάννης Δαλιανίδης

3. Έλληνες ηθοποιοί

Πολλοί ηθοποιοί των δεκαετιών 1950-1960 άνθισαν σε πρώτους ρόλους, ενώ άλλοι άκμασαν ως δευτεραγωνιστές. Μερικοί από αυτούς είναι ο Λάμπρος Κωνσταντάρας, η Ρένα Βλαχοπούλου, η Αλίκη Βουγιουκλάκη ως πρωταγωνιστές και η Σαπφώ Νοταρά μαζί με την Δέσποινα Σπυλιοπούλου ως δευτεραγωνίστριες. Οι ηθοποιοί που πρωταγωνιστούν στις κινηματογραφικές κωμωδίες της δεκαετίας του '50 είναι μετρημένοι στα δάχτυλα και εμφανίζονται με μεγάλη συχνότητα. Οι περισσότεροι προέρχονται από το θέατρο, κυρίως το μουσικό όπως ο Βασίλης Αυλωνίτης, ο Ορέστης Μακρής και η Γεωργία Βασιλειάδου, αλλά και οι νεότεροι, ο Νίκος Σταυρίδης, ο Νίκος Ρίζος και η Σπεράντζα Βρανά. Μερικοί από το θέατρο πρόζας είναι ο Βασίλης Λογοθετίδης, ο Μίμης Φωτόπουλος και ο Ντίνος Ηλιόπουλος. Παρακάτω παρουσιάζονται κάποιοι από τους ηθοποιούς.

3.1. Πρώτοι Ρόλοι

3.1.1. Λάμπρος Κωνσταντάρας

Ο Λάμπρος Κωνσταντάρας (Αθήνα, 13 Μαρτίου 1913 - Βούλα, 28 Ιουνίου 1985) υπήρξε δημοφιλής Έλληνας ηθοποιός του θεάτρου και του κινηματογράφου, με καταγωγή από την Κωνσταντινούπολη. Ήταν αδελφός της ηθοποιού Μίτσης Κωνσταντάρα και πατέρας του πρώην βουλευτή της Νέας Δημοκρατίας Δημήτρη Κωνσταντάρα. Το 1934 μετέβη στο Παρίσι προκειμένου να σπουδάσει χρυσοχόος, με σκοπό να αναλάβει στην συνέχεια το οικογενειακό χρυσοχοείο στο κέντρο της Αθήνας. Εγκατέλειψε τις σπουδές του κι έκανε διάφορες δουλειές, ώσπου τον ανακάλυψε ο Γάλλος σκηνοθέτης Λουί Ζουβέ να παίζει ως κομπάρσος σε θεατρική παράσταση. Σπούδασε ηθοποιός στο θέατρο «Ατενέ» και το καλοκαίρι του 1938 επέστρεψε στην Ελλάδα, ξεκινώντας πλέον καριέρα ηθοποιού. Χαρακτηρίστηκε ως ένας «υπέροχος ηθοποιός ρυθμού (που) είχε σπάνια αίσθηση του θεατρικού χρόνου με τέλεια κατοχή των εκφραστικών μέσων». Γνωστός στο ευρύ κοινό όμως έγινε μέσα από τους ρόλους του στον κινηματογράφο. Διακρίθηκε στο ρόλο του ώριμου, πλούσιου και γυναικά («Ο άνθρωπος που έσπαγε πλάκα», «Η Βίλα των Οργίων», «Τι

30, τι 40, τι 50» κλπ.) ή του «πατέρα» αρκετών γνωστών σταρ της εποχής («Η Αλίκη στο Ναυτικό», «Χτυποκάρδια στο θρανίο», «Υιέ μου, υιέ μου» κλπ). Τα τελευταία χρόνια τα πέρασε στην Βάρκιζα. Πέθανε στο «Ασκληπιείο» της Βούλας στις 28 Ιουνίου 1985.

Λάμπρος Κωνσταντάρας

3.1.2. Ρένα Βλαχοπούλου

Η Ρένα Βλαχοπούλου (Κέρκυρα, 20 Φεβρουαρίου 1923- Αθήνα, 29 Ιουλίου 2004) ήταν Ελληνίδα ηθοποιός του θεάτρου και του κινηματογράφου και τραγουδίστρια. Η πρώτη της εμφάνιση στο θέατρο ως ηθοποιού και όχι ως τραγουδίστριας έγινε το καλοκαίρι του 1954 στο θέατρο της Σοφίας Βέμπο, στην επιθεώρηση «Σουσουράδα» (κειμένα Μίμη Τραϊφόρου-Γιώργου Γιαννακόπουλου, μουσική Μενέλαου Θεοφανίδη, χορογραφίες Γιάννη Φλερύ-Αλίκης Βέμπο) με το νούμερο «Άλα πασά μου, κάνε μου τέτοια». Μαζί της ήταν ο Νίκος Σταυρίδης.

Αν και το 1953 εμφανίστηκε στην τουρκική ταινία «Ανατολίτικες νύχτες», όπου λέγεται ότι τραγούδησε και πάλι το «Θα σε πάρω να φύγουμε» (η ταινία αυτή δεν προβλήθηκε ποτέ στην Ελλάδα), η κινηματογραφική της καριέρα ξεκίνησε ουσιαστικά το 1956 με την ταινία «Πρωτευουσιάνικες περιπέτειες». Παραγωγός ο Αμερικανός Πίτερ Μέλας και σκηνοθέτης ο Γιάννης Πετροπουλάκης. Πρόκειται για την ιστορία μιας Κερκυραίας που έρχεται στην Αθήνα. Δίπλα της πρωταγωνίστησαν οι Νίκος Ρίζος, Στέφανος Στρατηγός. Στην ταινία αυτή τραγούδησε μεταξύ άλλων και το «Μαζί σου για πάντα» σε μουσική Μενέλαου Θεοφανίδη, το οποίο κυκλοφόρησε και σε δίσκο 78 στροφών. Η ταινία θα έχει μεγάλη επιτυχία.

Το 1962 συμμετέχει στην ταινία του Αλέκου Σακελλάριου «Όταν λείπει η γάτα», όπου έπαιξε μαζί με τους: Βασίλη Αυλωνίτη, Νίκο Ρίζο και με τις πρωτοεμφανιζόμενες κινηματογραφικά αδελφές Μπρόγερ. Την ίδια χρονιά έπαιξε στην ταινία «Μερικοί το προτιμούν κρύο» του Γιάννη Δαλιανίδη. Αν και ο Φίνος είχε αντιρρήσεις για τη συμμετοχή της στην ταινία αυτή, ο Δαλιανίδης επέμεινε και δικαιώθηκε. Η ταινία ήταν μεγαλύτερη εισπρακτική επιτυχία της χρονιάς 1962-63 και καθιέρωσε τη Ρένα Βλαχοπούλου ως σταρ του μιούζικαλ. Σ' αυτήν η Ρένα ερμήνευσε δύο μεγάλες κινηματογραφικές επιτυχίες το: «Σαν ξημερώνει Κυριακή» ντουέτο με τον Ντίνο Ηλιόπουλο και το περίφημο «Έχω στενάχωρη καρδιά». Και τα δύο τραγούδια είναι σε μουσική του Μίμη Πλέσσα και σε στίχους του Γιάννη Δαλιανίδη. Το 1963 πρωταγωνίστησε στις ταινίες «Ένα κορίτσι για δύο» και «Κάτι να καίει». Ακολουθούν το 1964 οι ταινίες «Η χαρτοπαίχτρα» (μεταφορά στον κινηματογράφο του θεατρικού έργου του Δημήτρη Ψαθά, μαζί με τον Λάμπρο Κωνσταντάρα) και «Κορίτσια για φίλημα». Το 1965 πρωταγωνίστησε στις ταινίες «Φωνάζει ο κλέφτης» και «Ραντεβού στον αέρα», με τους Κώστα Βουτσά, Ελένη Προκοπίου, Μάρθα Καραγιάννη, κ.α.. Σε όλες αυτές τις ταινίες σκηνοθέτης είναι ο Γιάννης Δαλιανίδης.

Το 1965 της έγινε η πρόταση να συμπρωταγωνιστήσει στην ταινία του Ντίνου Δημόπουλου, «Μία τρελλή τρελλή οικογένεια» και να ενσαρκώσει την περίφημη «Πάστα Φλώρα» πλάι στους Αλέκο Αλεξανδράκη και Τζένη Καρέζη. Αρνήθηκε διότι, όπως δήλωσε μεταγενέστερα, ήταν μικρή σε ηλικία τότε για να υποδυθεί τη μητέρα της Τζένης και έτσι ο ρόλος αυτός δόθηκε στη Μαίρη Αρώνη.

Ρένα Βλαχοπούλου

3.1.3. Αλίκη Βουγιουκλάκη

Η Αλίκη Βουγιουκλάκη (20 Ιουλίου 1934 - 23 Ιουλίου 1996) ήταν Ελληνίδα ηθοποιός του κινηματογράφου και του θεάτρου και θεατρική επιχειρηματίας. Υπήρξε μία από τις πιο εμπορικές και πιο δημοφιλείς Ελληνίδες ηθοποιούς. Η Βουγιουκλάκη έκανε το ντεμπούτο της στο θέατρο το 1953 με το έργο «Κατά Φαντασίαν Ασθενής» του Μολιέρου. Τον επόμενο χρόνο πραγματοποίησε το κινηματογραφικό της ντεμπούτο με την ταινία «Το Ποντικάκι». Ακολούθησαν 41 κινηματογραφικές ταινίες (συμπεριλαμβανομένης και της τουρκικής διασκευής της ταινίας «Χτυποκάρδια στο θρανίο» με τον τουρκικό τίτλο «Siralardaki Heyecanlar»), οι περισσότερες των οποίων έγιναν τεράστιες εισπρακτικές επιτυχίες και κατάφεραν να εκτινάξουν την καριέρα της στα ύψη και να της δοθεί ο χαρακτηρισμός «Εθνική Σταρ». Το 1960 κέρδισε το βραβείο ερμηνείας Α' Γυναικείου ρόλου στο 1ο Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης για την ερμηνεία της στην ταινία «Μανταλένα», σε σκηνοθεσία Ντίνου Δημόπουλου, ενώ η ίδια ταινία εκπροσώπησε την Ελλάδα στο διεθνές κινηματογραφικό Φεστιβάλ των Καννών, όπου άφησε πάρα πολύ καλές εντυπώσεις.

Αλίκη Βουγιουκλάκη

3.1.4. Κώστας Βουτσάς

Ο Κώστας Βουτσάς γεννήθηκε το 1931 στην Αθήνα και μεγάλωσε στη Θεσσαλονίκη από προσφυγική οικογένεια από τους Επιβάτες Ανατολικής Θράκης. Σπούδασε στη Δραματική Σχολή του Μακεδονικού Ωδείου απ' όπου αποφοίτησε το 1953. Τις δεκαετίες 1950-60 και 1960-70 πήρε μέρος σε πάνω από 40 ταινίες. Κάποιες από τις πιο γνωστές ταινίες που πρωταγωνίστησε είναι και «Η κυρά μας η

μαμή» (1958), «Ο Θόδωρος και το δίκαννο» (1962), «Μερικοί το προτιμούν κρύο» (1962), «Ο φίλος μου ο Λευτεράκης» (1963), «Κάτι να καίει» (1963), «Γαμπρός απ' το Λονδίνο» (1967), «Για ποιον χτυπά η κουδούνα» (1968), «Ένας άφραγκος Ωνάσης» (1969) κ.ά.

Κώστας Βουτσάς

3.2. Δεύτεροι Ρόλοι

3.2.1. Σαπφώ Νοταρά

Η Σαπφώ Νοταρά (Ηράκλειο, 1907 - Αθήνα, 11 Ιουνίου 1985) ήταν Ελληνίδα ηθοποιός, του κινηματογράφου και του θεάτρου. Το πραγματικό της επώνυμο ήταν Χανδάνου. Σπούδασε στην Επαγγελματική Σχολή Θεάτρου και στη Δραματική Σχολή του Πειραιϊκού Συνδέσμου. Το επώνυμο Νοταρά το πήρε από το δρόμο που βρισκόταν η δραματική σχολή στην οποία φοιτούσε. Ως ηθοποιός πρωτοεμφανίστηκε στο θέατρο και συνεργάστηκε με τους μεγαλύτερους ηθοποιούς της εποχής (Κατερίνα, Νέζερ, Λαμπέτη, Χορν). Εμφανίστηκε και σε πολλές κινηματογραφικές ταινίες. Κάποιες από αυτές είναι και το «Κυριακάτικο ξύπνημα» (1954), «Ένας Δον Ζουάν για κλάματα» (1960), «Η χαρτοπαίχτρα» (1964), «Αχ! Αυτή η γυναίκα μου» (1967), «Δημήτρη μου, Δημήτρη μου» (1967), «Μίνι φούστα και καράτε» (1967) κ.ά. Αξέχαστη θα μείνει η επιβλητική της φωνή. Μεταξύ των ερμηνειών της περιλαμβάνεται ένα τραγούδι σε στίχους του Ζαν-Πωλ Σαρτρ και μουσική του Μάνου Χατζιδάκι, με τίτλο «Στην Οδό του Μπλαμαντώ». Κύκνειο άσμα της αποτέλεσε η συνεργασία της με τον τελευταίο, στην «Πορνογραφία», το 1981.

Πασίγνωστη έγινε και μέσα από τις ατάκες της, όπως το «Εδώ μέσα γίνονται Σόδομα και Γόμορρα» και το «Μπουρλότο».

Σαφώ Νοταρά

3.2.2. Δέσποινα Στυλιανοπούλου

Γεννήθηκε 8 Ιουλίου 1932 στη Μεσσήνη. Σπούδασε φωνητική στο Ελληνικό Ωδείο και θέατρο στη Δραματική Σχολή Δημήτρη Ροντήρη, απ' την οποία και αποφοίτησε το 1959. Εμφανίστηκε για πρώτη φορά στον κινηματογράφο το 1960, στην ταινία «Ξένος της νύχτας» και έκτοτε καθιερώθηκε σε ρόλους κωμικούς. Ο πλέον συνηθισμένος ρόλος της ήταν αυτός της επαρχιώτισσας οικιακής βοηθού που πετούσε συνέχεια «μαργαριτάρια». Επίσης έπαιζε τη λαϊκή κοπέλα σε μη πρωταγωνιστικούς ρόλους. Το έτος 1967, σε πολλούς καλλιτεχνικούς κύκλους θεωρήθηκε «έτος Στυλιανοπούλου», επειδή είχε συμμετάσχει σε 12 διαφορετικές ταινίες μέσα στον ίδιο χρόνο. Κάποιες από τις ταινίες που συμμετείχε ήταν και «Το πιο λαμπρό αστέρι» (1967), «Πατέρα κάτσε φρόνημα» (1967), «Η γόησσα» (1967), «Το κορίτσι του λούνα παρκ» (1968), «Ο τρελλός τα 'χει 400» (1968) κ.ά.

Δέσποινα Στυλιανοπούλου

4. Εταιρίες παραγωγής ελληνικού κινηματογράφου

Τα χρόνια του πολέμου και της κατοχής 1940-1944 δεν αφήνουν περιθώρια εξέλιξης στον ελληνικό κινηματογράφο, έδωσαν όμως το υλικό και τα θέματά τους στους σεναριογράφους και τους σκηνοθέτες του μεταπολέμου. Αξιοσημείωτη είναι η ίδρυση της Φίνος Φιλμς (1942) που κατόρθωσε να παρουσιάσει αξιόλογη δουλειά. Μετά την απελευθέρωση, η κινηματογραφική παραγωγή ανεβαίνει. Ενώ το πρώτο - μέτριο σε εξοπλισμό - στούντιο του Σκουληκίδη κλείνει, ιδρύονται δύο αρκετά συγχρονισμένα στούντιο. Το Άλφα στα Μελίσσια και της Ανζερβός στη Φιλοθέη. Διαθέτουν την αναγκαία έκταση και σύγχρονο εξοπλισμό καθώς και ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό. Αργότερα ιδρύονται και μερικά μικρότερα στούντιο. Οι εταιρίες παραγωγής γίνονται συνεχώς περισσότερες. Τη Φίνος Φιλμς, που εμφανίστηκε πρώτη, καθώς και τις Ανζερβός, Νοβάκ, ακολουθούν οι εταιρίες Παρθενών, Μεσόγειος, Π. Μήλας, Λαμπρινός, Τζαλ Φιλμς, Κ. Κονιτσιώτης, Γκρεγκ Τάλλας, Κώστας Καραγιάννης, Αφοί Καρατζόπουλοι, Ψαρράς-Ρουσόπουλοι-Λαζαρίδης, Δαμασκηρός-Μιχαηλίδης.

Αργότερα ιδρύθηκαν και άλλες αξιόλογες εταιρίες κινηματογραφικών ταινιών: Σκούρας Φιλμ, Χρ. Σπέντζος, Σάββας Φιλμς, Ρεξ Φιλμ, Ακρόπολις Φιλμ, Κόσμος Φιλμ, Νίκος Παπαδόπουλος, Νίκος Αβραμέας, Σκαραβαίος Φιλμ, Κοράλ Φιλμ, Άστρ Φιλμ, Βασίλης Λαμπίρης, Νόβακ Φιλμ, Ντελέρνο Φιλμ, Τάσος Γιαννόπουλος, Γιώργος Σαρρής, Απόστολος Τεγόπουλος, Όσκαρ Φιλμ, Χρ. Μανιάτης, Ιωαννίδης Φιλμ, Στέλιος Τατασόπουλος, Λίλα Κουρκουλάτου, Νίκος Μαρκίδης, Τάκης Περγαντής, Κώστας Στράντζαλης, Ηλίας Περγαντής, Σύλιας και Υιός, Παρθενών Φιλμ, Κορώνα Φιλμ, Χαλιώτης Φιλμ, Αφοί Κυριακόπουλοι, Σ.Α.Κ.Ε., Γιώργος Χανιώτης, Νίκος Σπέντζος, Νίκος Βαρβέρης κ.ά. Οι προσπάθειες των εταιριών υπήρξαν φιλότιμες, χωρίς εν τούτοις να κατορθώσουν να ξεπεράσουν τα όρια της εμπορικής σκοπιμότητας.

5. Συνθέτες του ελληνικού κινηματογράφου

Η μουσική επένδυση στην ταινία είναι ένας επίσης βασικός παράγοντας για την τελειότητα του έργου, για το οποίο πρέπει να είναι γραμμένη ειδικά, ώστε να συμβαδίζει χρονομετρικά με το μήκος των σκηνών του και ηχητικά με το είδος του. Στις περισσότερες ελληνικές ταινίες, ο παραγωγός ή ο σκηνοθέτης χρησιμοποιούν συχνά παλαιούς ή νέους δίσκους ή φωνοταινίες με κλασικά ή μοντέρνα κομμάτια. Αυτό δεν είναι βέβαια δημιουργική δουλειά. Στις φροντισμένες όμως ελληνικές ταινίες, η μουσική επένδυση ανατίθεται σε δόκιμους συνθέτες.

Τέτοιοι συνθέτες αναδείχθηκαν πολλοί και καλοί στον ελληνικό κινηματογράφο. Ο Μάνος Χατζηδάκης, με παγκόσμια αναγνώριση, ο Χρήστος Μουραμπάς, ο Σταύρος Ξαρχάκος, ο Αργύρης Κουνάδης, ο Γιάννης Μαρκόπουλος, ο Νίκος Μαμαγκάκης, ο Χρήστος Λεοντής, ο Γιώργος Κατσαρός κ.ά. Στους συνθέτες που έχουν γράψει ωραιότατη μουσική για ελληνικές και ξένες ταινίες, πρέπει να περιληφθούν και οι Γιώργος Μαλλίδης, Γιώργος Βιτάλης, Γιάννης Βέλλας, Χρήστος Χαιρόπουλος, Κώστας Γιαννίδης, Μίμης Κατριβάνος, Ζακ Ιακωβίδης, Νίκυ Γιάκοβλεφ, Μενέλαος Παλλάντιος, Μιχάλης Σουγιούλ, Γιώργος Μυρογιάννης, Ιωσήφ Ριτσιάρδης, Λυκούργος Μαρκέας, Βασίλης Τσιτσάνης, Τάκης Μωράκης, Λεάνδρος, Γιώργος Μητσάκης, Αθαν. Κόκκινος, Άκης Σμυρναίος, Άκης Λυμούρης και Βαγγέλης Λυκιαρδόπουλος.

Μεγάλες επιτυχίες επίσης στη μουσική επένδυση και τα τραγούδια των ελληνικών ταινιών σημείωσαν και οι συνθέτες Μανώλης Χιώτης, Χρήστος Σύρπος, Γιώργος Ζαμπέτας, Μίμης Μεταξάς, Αλέκος Σπάθης, Γεράσιμος Λαβράνος, Κώστας Κλάβας, Ανδρέας Οικονόμου, Ανδρέας Χατζηποστόλου, Γιάννης Σακελλαρίδης, Απόστολος Καλδάρας, Γιάννης Παπαϊωάννου, Γιώργος Θεοδοσιάδης, Νίκος Μαμαγκάκης, Σπύρος Πιπεράκης, Χρήστος Λεοντής, Γιάννης Καραμπεσίνης, Σταύρος Ρουχωτάς, Δημήτρης Καλκάνης, Γιάννης Συνοδινός, Γιάννης Σπανός, Τόλης Βοσκόπουλος, Πρόδρομος Τσαουσάκης, Ηρακλής Θεοφανίδης και Τόνια Καράλη. Εκτός από τους προηγούμενους, αξιόλογη μουσική για ταινίες έχει γράψει και ο συνθέτης Γιάννης Χρήστου, που έγινε πολύ γνωστός στο εξωτερικό. Τέλος, στους Έλληνες συνθέτες που έχουν γράψει με εξαιρετική επιτυχία τη μουσική πολλών

ελληνικών και ξένων κινηματογραφικών ταινιών, περιλαμβάνεται και ο διαπρεπής μουσικοσυνθέτης Μίκης Θεοδωράκης, που έχει επιβληθεί σε παγκόσμια κλίμακα.

6. Ατάκες που έμειναν στην ιστορία

Οι ελληνικές ταινίες του κλασικού ελληνικού κινηματογράφου αποτελούν είδος λατρείας για τις αθάνατες ατάκες τους και το πηγαίο, αλλά και διδακτικό χιούμορ τους. Παρακάτω παρουσιάζονται κάποιες από τις ατάκες αυτές μαζί με τα ονόματα των ηθοποιών που τις είπαν και τους τίτλους των ταινιών στις οποίες παρουσιάζονται.

1) «Δεν την χούφτωσες;!!! Θα το μετανιωώσεις. Χούφτωσ' την, χούφτωστ' την!» Ο Δ.Παπαγιαννόπουλος στο «Κάτι Κουρασμένα Παλικάρια» (1967).

2) «Αυτή μέχρι και μουστάκι θα σε βάλει να ξυρίσεις. Να μου το θυμηθείς. Αυτή αν δεν σε κάνει φλώρο, εμένα να μην με λένε Μεμά!» Ο Γιάννης Βογιατζής στις «Θαλασσιές Χάντρες» (1967).

3) «Στέλλα φύγε, κρατάω μαχαίρι.» Ο Γιώργος Φούντας στη «Στέλλα» (1955).

4) «Η ανιψιά μου κι εγώ είμαστε πάρα πολύ στενοχωρημένες γι' αυτό που συνέβη, κύριε. Είμαστε very... πώς το λέτε εδώ στην Ελλάδα; Χολοσκασμένες!» Η Γεωργία Βασιλειάδου στη «Θεία από το Σικάγο» (1957).

5) «Ένα εκατομμύριο εκατόν μία χιλιάδες εκατόν μία και δέκα.» Ο Δημήτρης Χορν - ως απελπισμένος ταμίας- στη «Μια ζωή την έχουμε» (1958).

6) «Βεβαίως, βεβαίως. Του Θεμιστοκλέους, βεβαίως, βεβαίως.» Ο Χρήστος Τσαγανέας στο «Το Ξύλο βγήκε απ' τον Παράδεισο» (1959).

7) «Λοιπόν δεν ξέρω αν το προσέξατε, αλλά σήμερα είμαστε μια ωραία ατμόσφαιρα, είμαστε!» Ο Ντίνος Ηλιόπουλος στον «Ατσίδα» (1961).

8) «Ου..ου... μύλος γίνεται στον οργανισμό: Ο κλέψας, του κλέψαντος, τω κλέψαντι, ω παλιοκλέψαντες και παλιοκλεφταρέοι.» Ο Ντίνος Ηλιόπουλος στο «Φωνάζει ο Κλέφτης» (1965).

9) «Εδώ μέσα γίνονται Σόδομα και Γόμορα!» Η Σαπφώ Νοταρά στην ταινία «Αχ αυτή η γυναίκα μου» (1967).

10) «Τι το κάναμε εδώ μέσα, Αμερικαν μπαρ;» Ο Δ. Παπαγιαννόπουλος στη «Βίλα των Οργίων» (1964).

11) «Σας χαιρέτησα; Δε σας χαιρέτησα! Χαίρετε, τι κάνετε, καλά ευχαριστώ!» Ο Γιάννης Βογιατζής ως Μικές (καταρχήν, ραδιοφωνική ατάκα).

12) «Εγώ είμαι στρατιωτικός και τα λέω τσεκουράτα...» Ο Σταύρος Ξενίδης στο «Η γυνή να φοβήται τον άνδρα» του Γ.Τζαβέλλα (1965)

13) «Εγώ, παίρνω το καπελλάκι μου και φεύγω!» Ο Γιώργος Κωνσταντίνου στο «Η γυνή να φοβήται τον άνδρα» του Γ.Τζαβέλλα (1965).

14) «Έχω και κότερο. Πάμε μια βόλτα;» Ο Κώστας Βουτσάς στο «Κορίτσια για φίλημα» (1965).

15) «Όχι τόσο για μένα, για τη φουκαριάρα τη μάνα μου...» Ο Νίκος Ξανθόπουλος στον «Κατατρεγμένο» (1965).

16) «Παιδί μου, η ποίηση είναι ποίηση, άμα δεν την καταλαβαίνει κανείς. Άμα την καταλαβαίνουν όλοι δεν είναι ποίηση, είναι τσιφτετέλι. Κατάλαβες;» Ο Ντίνος Ηλιόπουλος στο «Δόλωμα» (1964).

7. Ελληνικές ταινίες που έχουν διακριθεί σε κινηματογραφικά φεστιβάλ

7.1. Βραβεία Αμερικανικής Ακαδημίας Κινηματογράφου

Πολλές ελληνικές ταινίες της περιόδου 195-1970 κατάφεραν να πετύχουν σημαντικές διακρίσεις στα Βραβεία της Αμερικανικής Ακαδημίας Κινηματογράφου (Oscars). Πιο συγκεκριμένα, το 1960 υπήρξαν στα βραβεία τρεις υποψηφιότητες για το «Ποτέ την Κυριακή»: Α' Γυναικείου Ρόλου για την Μελίνα Μερκούρη, Ενδυματολογίας για τη Θεώνη Βαχλιώτη-Aldredge και καλύτερου τραγουδιού για το Μάνο Χατζιδάκι. Τελικά ο μεγάλος Έλληνας συνθέτης βραβεύεται για τα «Παιδιά του Πειραιά». Το 1962 υπήρξε μια υποψηφιότητα για την «Ηλέκτρα» του Μιχάλη Κακογιάννη στην κατηγορία Καλύτερης Ξένης Ταινίας. Ταυτόχρονα, η Θεώνη Βαχλιώτη-Aldredge είναι υποψήφια στην κατηγορία Ενδυματολογίας για την ταινία «Φαίδρα». Το 1963 η ταινία του Βασίλη Γεωργιάδη «Τα Κόκκινα Φανάρια» είναι υποψήφια στην κατηγορία Καλύτερης Ξένης Ταινίας. Νικήτης ωστόσο αναδεικνύεται ο Φελλίνι με το «8 ½». Πηγαίνοντας στο 1964, ο «Ζορμπάς» του Μιχάλη Κακογιάννη πήρε τρεις υποψηφιότητες για καλύτερη ταινία, σκηνοθεσίας και καλύτερο διασκευασμένο σενάριο. Δεν κερδίζει ωστόσο σε καμία. Το μοναδικό Όσκαρ της ταινίας παίρνει ο Βασίλης Φωτόπουλος για την ασπρόμαυρη σκηνογραφία. Το 1965 η ταινία «Το Χώμα Βάφτηκε Κόκκινο» του Βασίλη Γεωργιάδη είναι υποψήφια στην κατηγορία ξένης ταινίας, ενώ το 1969 ο Κώστας Γαβράς είναι υποψήφιος για το Oscar σκηνοθεσίας αλλά και καλύτερου διασκευασμένου σεναρίου για το «Z». Η ταινία βραβεύεται ως η καλύτερη ξενόγλωσση ταινία και το Όσκαρ πάει στον παραγωγό.

7.2. Βραβεία Φεστιβάλ Καννών

7.2.1. Η ταινία «Ποτέ την Κυριακή» (1960)

Η πρώτη ελληνική ταινία που απέσπασε διάκριση στο φεστιβάλ των Καννών ήταν το «Ποτέ την Κυριακή» του Ζυλ Ντασσέν. Ο Ρώσο-Αμερικάνος σκηνοθέτης,

ηθοποιός και σεναριογράφος, που μαθήτευσε κοντά στον Χίτσκοκ, κέρδισε στο φεστιβάλ μία υποψηφιότητα για Χρυσό Φοίνικα. Το πρώτο βραβείο σε ελληνική ταινία ωστόσο, απέσπασε η Μελίνα Μερκούρη για την ερμηνεία της. Προτού πάρει όμως βραβείο γυναικείου ρόλου, η Μελίνα είχε συμμετάσχει και στο παρελθόν στο φεστιβάλ των Καννών με την ταινία «Στέλλα» του Μιχάλη Κακογιάννη. Φαίνεται όμως, πως οι μουσικές του Χατζιδάκι και η ερμηνεία της την έκαναν αυτή τη φορά να ξεχωρίσει με μεγάλο προβάδισμα.

7.2.2. Η ταινία «Ηλέκτρα» (1962)

Πρόκειται για «εκθαμβωτική εκμετάλλευση του κινηματογραφικού μέσου που μετουσιώνει το χρυσάφι της προφορικής ποίησης σε μια άλλη μορφή τέχνης», σύμφωνα με τους New York Times. Η ταινία λαμβάνει διθυραμβικές κριτικές από όλον τον κόσμο και ανάμεσα σε αυτές 24 τιμητικές διακρίσεις και βραβεία, ενώ επιτέλους μετά από πολλά χρόνια συμμετοχών, η «Ηλέκτρα» που βασίστηκε στην ομώνυμη τραγωδία του Ευριπίδη, με μουσική επένδυση του Μίκη Θεοδωράκη, παίρνει δύο βραβεία στο φεστιβάλ των Καννών, κινηματογραφικής μεταφοράς και ηχητικής επένδυσης. Η δικαίωση είναι διπλή, εν μέρει για τις ελληνικές συμμετοχές αλλά και για τον Μιχάλη Κακογιάννη που μετά από αρκετές προσπάθειες τελικά διακρίνεται το έργο του.

7.2.3. Υπόλοιπες διακρίσεις στο Φεστιβάλ Καννών

Τέσσερις ακόμα ταινίες της Φίνος Φιλμ συμμετείχαν επίσημα στο Φεστιβάλ των Καννών: «Τελευταία Αποστολή» (1951), «Νεκρή Πολιτεία» (1952), «Το Τελευταίο Ψέμμα» (1958), «Μανταλένα» (1961), ενώ άλλες τρεις είχαν ανεπίσημη παρουσία χωρίς να διαγωνιστούν: «Η Αλίκη στο Ναυτικό» (1961), «Το Χώμα Βάφτηκε Κόκκινο» (1965), «Οι Θαλασσιές οι Χάντρες» (1967).

7.3. Υπόλοιπα Κινηματογραφικά Φεστιβάλ

7.3.1. Η ταινία το «Κυριακάτικο Ξύπνημα» (1954)

Το «Κυριακάτικο ξύπνημα» είναι ελληνική ταινία, κομεντί, του 1954. Είναι η πρώτη ταινία που σκηνοθέτησε ο Μιχάλης Κακογιάννης. Η ταινία, στο Διεθνές Φεστιβάλ Κινηματογράφου του Εδιμβούργου το 1954, πήρε Diploma of Merit. Επίσης, συμμετέσχε στο διαγωνιστικό μέρος του Φεστιβάλ των Καννών.

7.3.2. Η ταινία «Το Τελευταίο Ψέμα» (1957)

Η ταινία «Το Τελευταίο Ψέμα» επιλέχθηκε ως «εξαιρετική ταινία της χρονιάς» για να παρουσιαστεί στο Φεστιβάλ του Λονδίνου το 1958, ενώ η πρωταγωνίστρια της ταινίας, Έλλη Λαμπέτη, ήταν υποψήφια καλύτερης ξένης ηθοποιού στα βραβεία BAFTA της Μ. Βρετανίας. Η ταινία συμμετείχε σε ακόμα πέντε Φεστιβάλ Κινηματογράφου: Μελβούρνης 1959, Σαν Φρανσίσκο 1959, Εδιμβούργου 1959, Αδελαΐδας 1962.

7.3.3. Άλλες ταινίες

Στο φημισμένο Φεστιβάλ του Βερολίνου συμμετείχαν - εκτός από την «Ηλέκτρα» - δύο ακόμα ταινίες της Φίνος Φιλμ: «Οι Παράνομοι» το 1958 και η «Αστέρω» το 1959.

Τρεις ακόμα ταινίες της Φίνος Φιλμ συμμετείχαν σε διεθνή φεστιβάλ: «Το Αμαξάκι» στο Karlovy Vary το 1958, «Το Ξύλο Βγήκε από τον Παράδεισο» στο Φεστιβάλ Εδιμβούργου το 1962, και «Ο Βάλτος» στο Φεστιβάλ Ναυτικού Κινηματογράφου στην Καρθαγέννη.

7.4. Ελληνικά Βραβεία

7.4.1. Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης

Στα Φεστιβάλ Θεσσαλονίκης βραβεύτηκαν πολλές ταινίες της Φίνος Φιλμ και μαζί τους πολλοί σημαντικοί συντελεστές: «Μανταλένα», το 1960 (Α' Γυναικείου ρόλου: Αλίκη Βουγιουκλάκη, Β' Αντρικού ρόλου: Παντελής Ζερβός, Σεναρίου: Γιώργος Ρούσσος), «Το Ξύλο βγήκε από τον Παράδεισο», το 1960 (Βραβείο μιας από τις πέντε καλύτερες ταινίες της πενταετίας), «Ηλέκτρα», το 1962 (Καλύτερης ταινίας: Φ. Φίνος, Α' Γυναικείου ρόλου: Ειρήνη Παππά, Σκηνοθεσίας: Μιχάλης Κακογιάννης, τα αντίστοιχα βραβεία κριτικών και κριτικών Β' γυναικείου ρόλου: Αλέκα Κατσέλη, Β' Αντρικού ρόλου: Μάνος Κατράκης, Μουσικής: Μίκης Θεοδωράκης), «Πυρετός στην Ασφαλτο», το 1967 (Αρτιότερης παραγωγής: Φ. Φίνος, Σκηνοθεσίας: Ντίνος Δημόπουλος, Α' Αντρικού ρόλου: Γιώργος Φούντας), «Οι Σφαίρες δεν Γυρίζουν Πίσω», το 1967 (Μουσικής: Μίμης Πλέσσας), «Πανικός», το 1969 (Μουσικής: Κώστας Καπνίσης), «Αστραπόγιαννος», 1970 (Αρτιότερης παραγωγής: Φ. Φίνος, Κώστας Κανδύλης, Α' Αντρικού ρόλου: Νίκος Κούρκουλος),

Το 1962 ο Φίνος απέσυρε τελευταία στιγμή τις ταινίες «Κατήφορος», «Η Λίζα και η Άλλη», καθώς διαφώνησε με την επιτροπή για την σειρά προβολής των ταινιών.

7.4.2. Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου Αθηνών

Κρατικά βραβεία από την Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου Αθηνών απέσπασαν οι ταινίες: «Κοντσέρτο για Πολυβόλα», 1967 (Σεναρίου: Νίκος Φώσκολος, Ερμηνείας: Κώστας Καζάκος), και «Κατάχρησις Εξουσίας», 1971 (Ερμηνείας: Νίκος Κούρκουλος).

Βιβλιογραφία

Βιβλία

1. Δελαπόρτας, Μ. *Αλέκος Σακελλάριος: το ταλέντο βγήκε απ' τον παράδεισο*, Άγκυρα: Αθήνα, 2001
2. Κακίσης, Σ. *Οι απέναντι: Συζητήσεις με πρόσωπα της Ελληνικής Οθόνης*, Αδάμ: Αθήνα, 1992
3. Κέντρο Οπτικοακουστικών Μελετών, *Ξαναβλέποντας τον παλιό ελληνικό κινηματογράφο*, Αθήνα, 2002
4. Κουσουμίδης, Μ. *Ιστορία του ελληνικού κινηματογράφου: εικονογραφημένη*, Καστανιώτης: Αθήνα, 1981
5. Κωνσταντινίδης, Κ., Κοκκαλένιος, Π. *Ελληνικός Κινηματογράφος*, ΕΘΝΟDATA: Αθήνα, 1997
6. Μητροπούλου, Α. *Ελληνικός κινηματογράφος*, Παπαζήσης: Αθήνα, 2006
7. Μπουνιάς, Α., Παλιεράκης, Π. *30 χρόνια πίσω από την κάμερα της Finos-Film*, Σμυρνιωτάκης: Αθήνα, 1994
8. Σολδάτος, Γ. *Ιστορία του Ελληνικού Κινηματογράφου*, Αιγόκερως: Αθήνα, 1999
9. Σολδάτος, Γ. *Ελληνικός Κινηματογράφος: ένας αιώνας*, Κοχλίας: Αθήνα, 2001
10. Σολδάτος, Γ. *Ένας άνθρωπος παντός καιρού: Για το Θανάση Βέγγο*, Αιγόκερως: Αθήνα, 2000

Ηλεκτρονικές Πηγές

1. http://el.wikipedia.org/wiki/Ελληνικός_κινηματογράφος
2. <http://www.classicgreekcinema.com/>
3. <http://www.cinemainfo.gr/cinema/greekcinema/history/index.html>
4. <http://www.tainiothiki.gr/v2/index/index/>

Παράρτημα 1^ο

Τεχνήματα

Παράρτημα 2°

Οι ομάδες εργασίας σε δράση

